

Strategická konference EFLM

A vision to the future: value-based Laboratory Medicine 23. – 24. 09. 2024, Padova

T. Zima

Profesor Mario Plebani, president EFLM, zorganizoval v Padově strategickou konferenci EFLM, na níž se setkali přední představitelé laboratorní medicíny, aby společně diskutovali nové výzvy v tomto oboru. Konference se účastnilo více než 330 účastníků, vzhledem k hybridní formě nicméně bylo účastníků mnohem více. Strategické konference EFLM se v minulosti uskutečnily v Milaně, v Mannheimu, poslední byla virtuální.

Hlavním cílem konference bylo definovat klíčové aspekty laboratorní medicíny, soustředit se na ně a vytvořit interaktivní prostředí pro jejich rozvoj. Motto bylo zvyšovat efektivitu testů pro rozhodovací procesy s optimalizací zdrojů a minimalizací nákladů.

Konference byla rozdělena do čtyř bloků. První blok byl věnován – CREATING VALUE FOR USERS, kde byly definovány hlavní přínosy laboratorní medicíny pro společnost. Zdůrazněn byl vztah mezi správným požadováním laboratorních testů a práce laboratoře s aktivní diskuzí s klinickými obory. V současné době bude velkou výzvou integrace laboratorních dat do celkových klinických dat. Laboratoře jsou velkým producentem dat, jež hrají ve zdravotnictví zásadní roli. Důležité bude standardizované kódování laboratorních dat do možných dat předávaných do zdravotnických systémů, transformace laboratorních dat do klinických dat nejen na národní, ale i v rámci Evropy kde vzniká European Health Data Space. Velký důraz je kladen též na udržitelnost činností laboratoří, která je spojena s projektem EFLM – Green lab.

Diskutovalo se rovněž financování laboratorní péče, které zahrnuje hlavní tři modely – platby za poskytované služby (hrazení za výsledek), referenční úhrady za testy a DRG. Plátcí zdravotní péče rozvíjejí nové formy, jako je platba spojena s efektivní a účinnou léčbou a rolí laboratorních testů.

Druhá sekce byla věnována nové struktuře EFLM, která byla schválena na jaře letošního roku, od ledna 2025 budou v jejím rámci čtyři divize:

1. Science: Value Based Laboratory Medicine se třemi sekcemi Total testing cycle harmonization, Integrated diagnostics, Emerging perspectives;
2. Education & Profession;

3. Quality, Standards and Regulations;

4. Communication.

Tato změna, první od vzniku EFLM, reaguje na současné změny, harmonizuje nomenklaturu s IFCC a zjednodušuje strukturu na tři typy: divize, komise a technická komise; zároveň zvyšuje flexibilitu pro vznik nových skupin.

Rozvíjející oblastí je „Integrated“ diagnostika, která spojuje laboratorní a zobrazovací výsledky spolu s dalšími výsledky (například patologie-biopsie) a s využitím nových IT technologií; cílem spojení je zlepšit a zrychlit zdravotní péči.

Implementace obsahuje základní tři složky, jimiž jsou: 1) drahá péče se standardizovanými kritérii; 2) proaktivní administrativní podpora propojení skupin a 3) zapojení AI; klíčová je interdisciplinární spolupráce a koordinace.

Stoupá zájem o testování doma – tzv. smartwatches, různé přístroje na těle a další přístroje s jednorázovým nebo trvalým monitorováním. Domácí testování je potřebné s kontrolou od zdravotnických profesionálů – praktiků, laboratoří a dalších. Mnoho testů je vytvořeno pro domácí testování a monitoraci nemoci – například pro diabetes, infekční nemoci. V současné době je řada systémů přesná a vhodná pro pacienty i dostupná, ale s nutnou kontrolou kvality.

Point-of-care testing (POCT) je nejvíce se rozvíjející oblast v laboratorní medicíně, technologie se zlepšují včetně analytických charakteristik; stále ovšem zůstává důležité zajištění kvality měření a jeho správného užívání. Rychle roste trh s tzv. „direct to consumer testing“, většina těchto testů je ale „podvodná“, například bioresonanční test s následnou personalizovanou léčbou a další. Tento trh je úplně mimo kontrolu.

V současné době nesmíme zapomínat ani na otázky etiky v laboratorní medicíně – používání testů, které nejsou vhodné a „podvodné“, na otázky spojené s AI a na další, jimž byl věnován třetí blok. Velmi zajímavý je koncept DNA pasu s genetickými daty zejména z oblasti farmakogenomiky; tento pas má přibližně polovina obyvatel Nizozemska, vyšetření je hrazeno zdravotními pojišťovnami.

Velmi zajímavé bylo sdělení o IVD-R; odhaduje se, že zhruba 25 % testů zanikne a řada společností skončí či odejde z Evropy. Probíhají intenzivní diskuse o úpravě této direktivy; byla vydána nová ISO norma ISO 5649 – Laboratories – Concepts and specifications for the design, development, implementation, and use of laboratory-developer tests, která má sloužit zejména pro laboratoře, jež nejsou akreditovány dle ISO 15189.

V laboratorní medicíně jsou rozhodující lidé, kteří s různou kvalifikací pracují v laboratořích; o jejich roli se diskutovalo ve čtvrté sekci. Ve svém sdělení jsem se věnoval novým přístupům ke vzdělávání, digital learning, flipped teaching a novým technologiím ve vzdělávání, jako je napří-

klad modelování, simulace, telemedicína, virtuální realita a umělá inteligence. Tyto nástroje zvyšují efektivitu učení, osobní kontakt ale zůstává velmi důležitý. Mezi hlavní nové oblasti ve vzdělávání v laboratorní medicíně patří nové technologie, bioinformatika, aktuální otázky zdravotnictví (veřejné zdravotnictví, riziko nových infekčních nemocí atd.). Úlohou EFLM a národních společností v oblasti profesního vzdělávání je podpora znalostí a dovedností v celoživotním vzdělávání a jejich harmonizace v rámci EU.

Konference byla perfektně připravena profesorem Plebanim a jeho týmem a bylo milé potkat a diskutovat s kolegy z celé Evropy nejen o aktuálních otázkách laboratorní medicíny.

Na shledanou na Strategické konferenci EFLM 2026 v Praze.